

RAAP-NOTITIE 3234

Plangebied Oldenhuis Gratamaweg

Gemeente Emmen

Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Biogas International

Titel: Plangebied Oldenhuis Gratomaweg, gemeente Emmen; archeologisch
vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: augustus 2009

Auteurs: J. Pruijm & drs. B.I. van Hoof

Projectcode: EMOG

Bestandsnaam: NO3234_EMOG.doc

Projectleider: drs. B.I. van Hoof

Projectmedewerkers: drs. B.I. van Hoof & J. Pruijm

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 36352

Autorisatie: dr. G. Aalbersberg

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. telefoon: 0294-491 500

Leeuwenveldseweg 5b telefax: 0294-491 519

1382 LV Weesp E-mail: raap@raap.nl

Postbus 5069

1380 GB Weesp

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2009

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Biogas International
- *aanleiding onderzoek*: bouw nieuw agrarisch bouwblok met bedrijfswoning, stal, mestopslag/vergister en sleufsilo's.
- *datum uitvoering veldwerk*: 7 augustus 2009

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied ligt ten noorden van de Oldenhuis Gratamaweg te Schoonebeek.
- *plaats*: Schoonebeek
- *gemeente*: Emmen
- *provincie*: Drenthe
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 22F
- *plangebied in gebruik als*: akker
- *oppervlakte plangebied*: 1,3 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 255925/522200

Onderzoeksvragen

Wat is de mate van verstoring van de bodemopbouw in het plangebied? Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen die gelden in de archeologische beroepsgroep c.q. de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1 (KNA), welke wordt beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; <http://www.archis.nl>) geldt voor het plangebied een middel-hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Volgens de richtlijnen van de provincie Drenthe moet in gebieden met een middelhoge trefkans in eerste instantie een verkennend booronderzoek (archeologisch booronderzoek met een boordichtheid van 6 boringen per hectare en een minimum van 6

boringen per plan) worden uitgevoerd. Dit verkennende onderzoek dient om een betrouwbaar beeld van de gaafheid van de bodem te geven. Waar de bodem intact is, moet daarna vervolgonderzoek plaatsvinden. Dit karterende onderzoek bestaat uit booronderzoek met megaboringen (Edelmanboor met een diameter van 15 cm) en een boordichtheid van 20 boringen per hectare. De relevante, met de megaboer opgeboorde lagen moeten worden gezeefd over een zeef met een maaswijdte van maximaal 4mm.

- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem):*
 - in plangebied: geen
 - in de directe nabijheid (< 300 m): geen
- *bekende archeologische gegevens uit andere bronnen: geen*

Historische gegevens

- *historische kaarten:* In de *Grote atlas van Nederland 1930-1950* (De Pater, Schoenmaker e.a., 2005) wordt het plangebied en directe omgeving voor het eerst als (deels) ontgonnen afgebeeld. Op alle oudere kaarten is het plangebied als onontgonnen gebied weergegeven.

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart:* veldpodzolgronden in leemarm en zwak lemig fijn zand (Staring Centrum, 1989: code Hn21).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen:* regelmatig verdeeld over het plangebied (zie figuur 1)
- *gebruikt boormateriaal:* gutsboor met een diameter van 2 cm
- *totaal aantal boringen:* 9
- *minimaal geboorde diepte:* 0,6 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte:* 1,75 m -Mv
- *boorbeschrijvingen:* lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989).
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met:* meetlinten

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch):* de bodemopbouw wordt van boven naar beneden beschreven. De toplaag bestaat uit een 0,30 tot 0,60 m dikke bouwvoor (zwak siltig, matig fijn, zwak humeus, bruin-grijs zand, soms met veenbrokken). In boring 2 bevindt zich onder de bouwvoor een 0,2 m dikke veenlaag (sterk zandig, donkergrijsbruin, amorf veen). In de boringen 1, 3 en 4 bevindt zich onder de bouwvoor een circa 0,1 m verstoorde veenlaag (mineraalarm tot zwak zandig, donkerbruin veen met zandbrokken). Onder de (verstoorde) veenlaag bevindt zich dekzand (matig fijn, zwak siltig,

lichtbruin tot geel zand) op 0,45 tot 0,7 m -Mv. Alleen in boring 2 is de top van het dekzand intact omdat deze is afgedekt met veen. In het dekzand is geen podzolbodem waargenomen. In de boringen 5 t/m 9 bevindt zich onder de bouwvoor een 0,7 tot ten minste 1,4 m dikke verstoorde zandlaag (zwak siltig, matig fijn, geel zand met zand- en veenbrokken). Onder deze zandlaag bevinden zich in boring 5 beekdalafzettingen (zwak siltig, matig fijn, zwak humeus, bruingrijs zand met veenbrokjes op matig siltig, zeer fijn lichtgrijs zand met wortelresten). In de boringen 6 t/m 9 is de basis van de verstoring niet aangetroffen.

- *archeologische indicatoren in boringen:* geen

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De bodem in het plangebied bestaat uit een bouwvoor op een (verstoorde) veenlaag op dekzand of uit een bouwvoor op een verstoorde laag soms op beekdalafzettingen. In het dekzand is geen podzolbodem waargenomen. In het plangebied zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats.

Aanbevelingen

Voor het plangebied wordt geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. De voorziene bodemingrepen kunnen vanuit archeologisch oogpunt zonder bezwaar worden uitgevoerd.

Indien tijdens de uitvoering onverhoopt grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij de gemeente of de provinciaal archeoloog.

- *contactpersoon overheid:* drs. E. van der Kuijl, Gemeente Emmen, afdeling FRO, Postbus 30001, 7800 RA, Emmen (0591-685555).
- *contactpersoon RAAP:* drs. B.I. van Hoof (0512-589140).

Periode	Datering
Nieuwe tijd	1500 - heden
Late Middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd	12 voor - 450 na Chr.
IJzertijd	800 - 12 voor Chr.
Bronstijd	2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300 - 2000 voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800 - 4900 voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000 - 8800 voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Literatuur

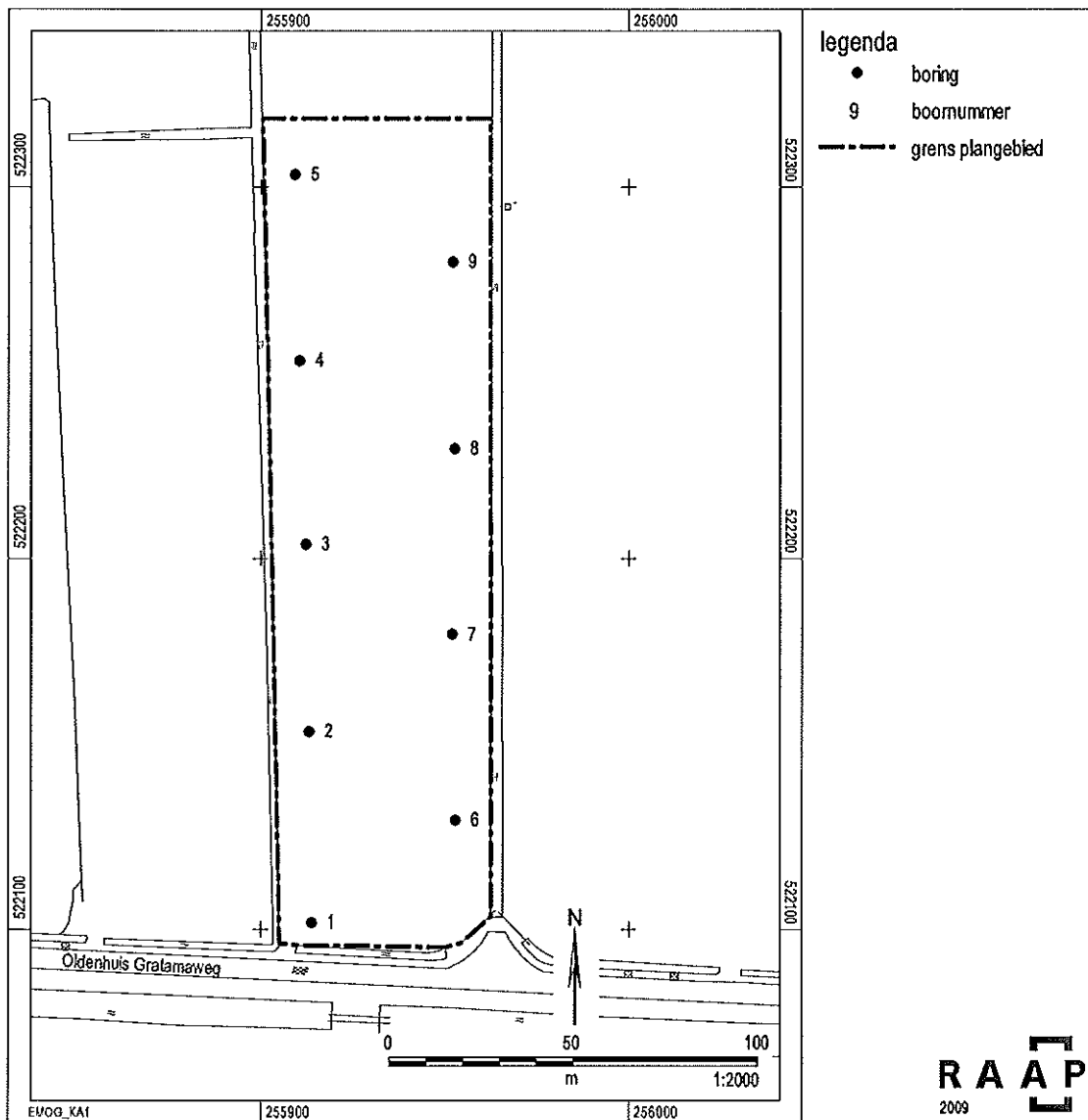
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- ROB**, 2005. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) versie 2.1*. Ontleend aan <http://www.archis.nl>.
- Staring Centrum**, 1989. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 22 Oost Coevorden*. Staring Centrum, Wageningen.
- Pater, B.C. de, B. Schoenmaker e.a.**, 2005. *Grote atlas van Nederland 1930-1950: comprehensive atlas of the Netherlands*. Asia Maior, Zierikzee.
- Uitgeverij 12 Provinciën**, 2006. *Atlas van topografische kaarten Nederland 1955-1965*. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer.
- Versfelt, H.J.**, 2003. *De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland*. Heveskes Uitgevers, Groningen.
- Versfelt, H.J. & M. Schroor**, 2001. *De Franse kaarten van Drenthe en de noordelijke kust, 1811-1813*. Heveskes Uitgevers, Groningen.
- Versfelt, H.J. & M. Schroor**, 2005. *De atlas van Huguenin. Militair-topografische kaarten van Noord-Nederland 1819-1829*. Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland, schaal 1:50.000; Deel 2: Noord Nederland 1851-1855*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

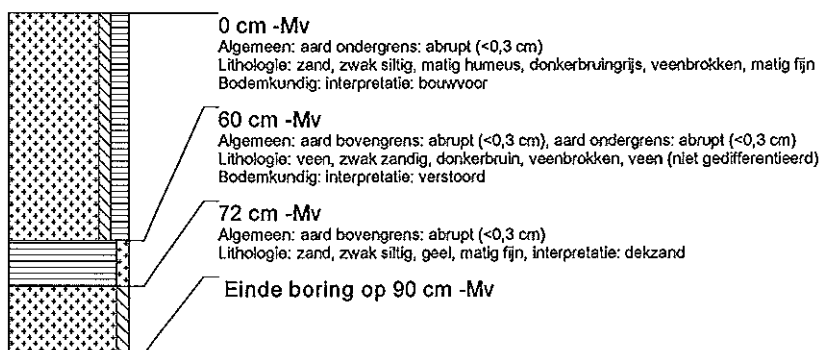

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

boring: EMOG-1

beschrijver: BH/JEP, datum: 7-8-2009, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: akker, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Drenthe, gemeente: Emmen, plaatsnaam: SCHOONEBEEK, opdrachtgever: biogas international, uitvoerder: RAAP Noord

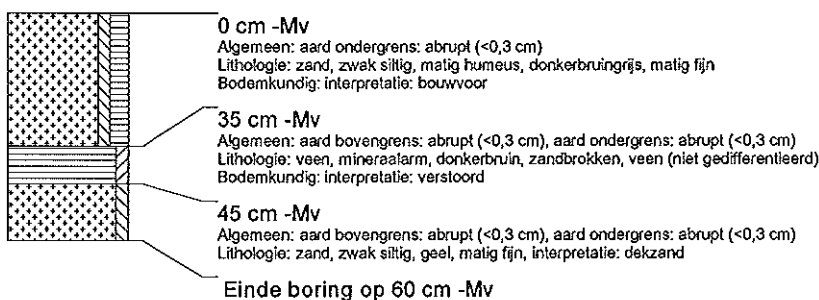
boring: EMOG-2

beschrijver: BH/JEP, datum: 7-8-2009, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: akker, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Drenthe, gemeente: Emmen, plaatsnaam: SCHOONEBEEK, opdrachtgever: biogas international, uitvoerder: RAAP Noord

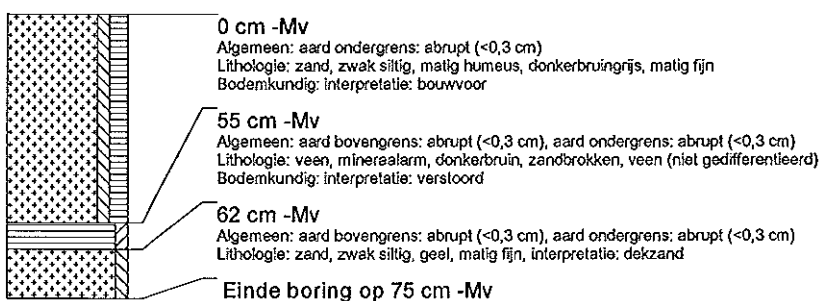
boring: EMOG-3

beschrijver: BH/JEP, datum: 7-8-2009, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: akker, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Drenthe, gemeente: Emmen, plaatsnaam: SCHOONEBEEK, opdrachtgever: biogas international, uitvoerder: RAAP Noord

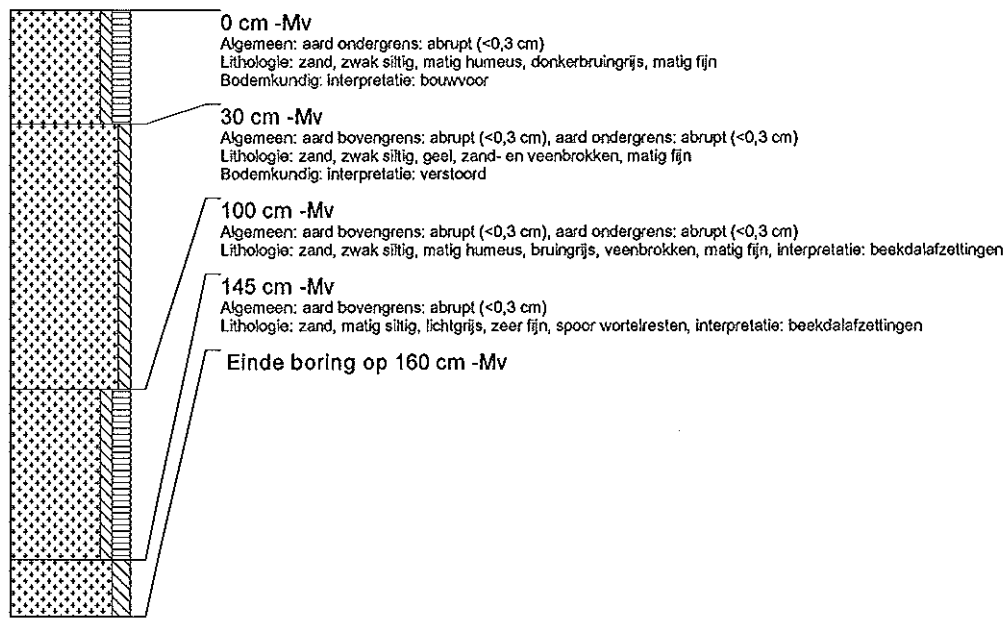
boring: EMOG-4

beschrijver: BH/JEP, datum: 7-8-2009, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: akker, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Drenthe, gemeente: Emmen, plaatsnaam: SCHOONEBEEK, opdrachtgever: biogas international, uitvoerder: RAAP Noord

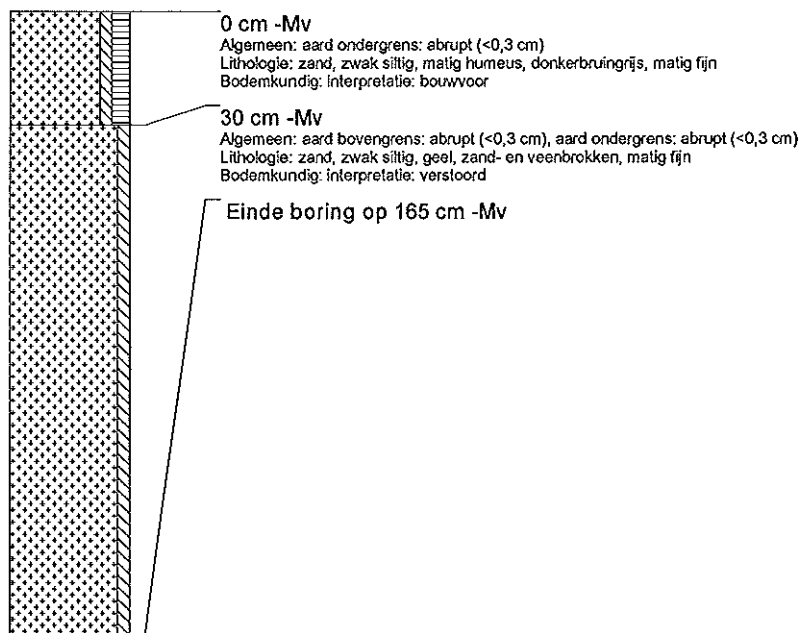
boring: EMOG-5

beschrijver: BH/JEP, datum: 7-8-2009, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: akker, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Drenthe, gemeente: Emmen, plaatsnaam: SCHOONEBEEK, opdrachtgever: biogas international, uitvoerder: RAAP Noord

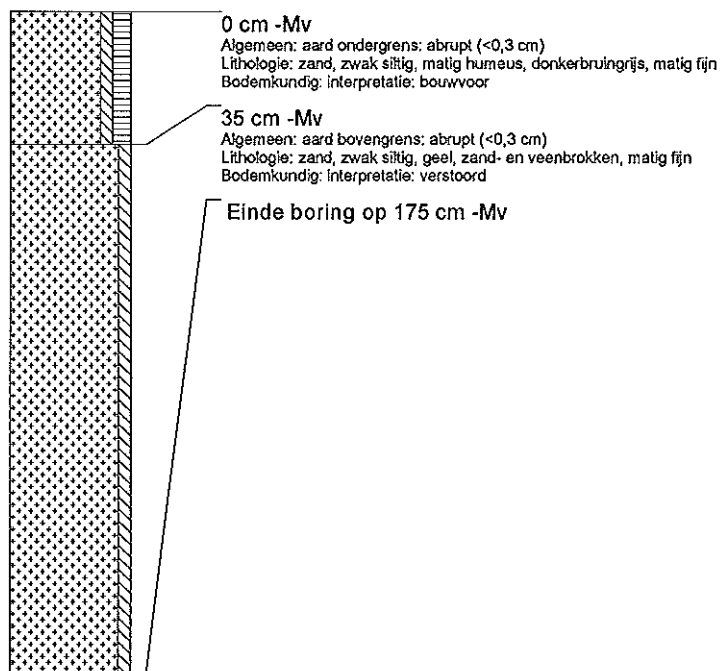
boring: EMOG-6

beschrijver: BH/JEP, datum: 7-8-2009, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: akker, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Drenthe, gemeente: Emmen, plaatsnaam: SCHOONEBEEK, opdrachtgever: biogas international, uitvoerder: RAAP Noord

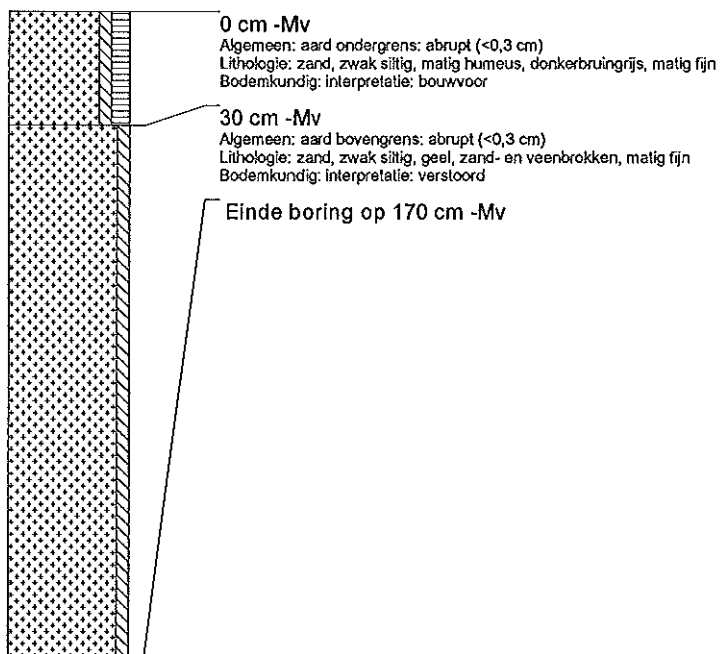
boring: EMOG-7

beschrijver: BH/JEP, datum: 7-8-2009, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: akker, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Drenthe, gemeente: Emmen, plaatsnaam: SCHOONEBEEK, opdrachtgever: biogas international, uitvoerder: RAAP Noord

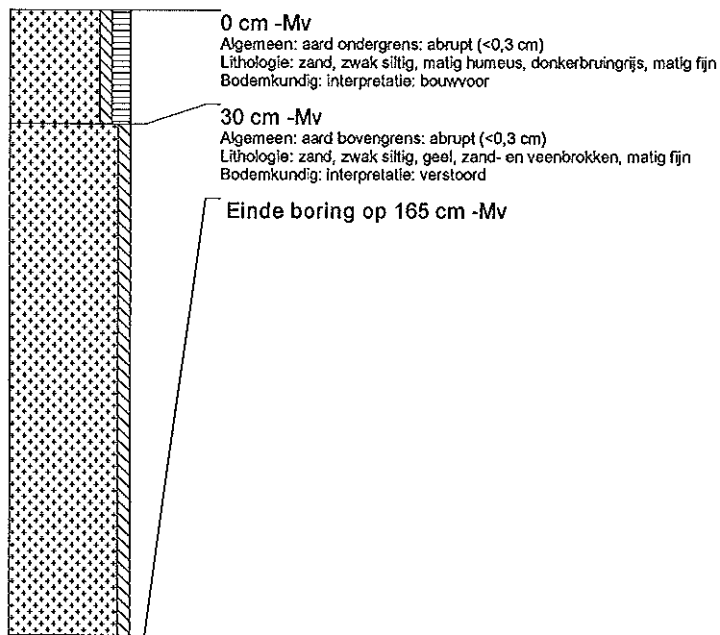
boring: EMOG-8

beschrijver: BH/JEP, datum: 7-8-2009, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: akker, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Drenthe, gemeente: Emmen, plaatsnaam: SCHOONEBEEK, opdrachtgever: biogas international, uitvoerder: RAAP Noord

boring: EMOG-9

beschrijver: BH/JEP, datum: 7-8-2009, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: akker, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Drenthe, gemeente: Emmen, plaatsnaam: SCHOONEBEEK, opdrachtgever: biogas international, uitvoerder: RAAP Noord

Gemeente Emmen, Afdeling FRO

Beoordeling rapportage archeologisch vooronderzoek Plangebied Oldenhuis Gratamaweg

Beoordelaar: drs. E.E.A. van der Kuijl (gemeentelijk archeoloog)

Datum: 17 augustus 2009

Rapportage:

Hoof, B.I. van en J. Pruijm, 2009; *Plangebied Oldenhuis Gratamaweg, gemeente Emmen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. RAAP-notitie 3234.* RAAP Archeologisch Adviesbureau. Weesp.

Op 13 augustus 2009 hebben wij het onderzoeksrapport ontvangen met de bovenstaande titel. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Biogas International in het kader van de geplande bouw van een nieuw agrarisch bouwblok met bedrijfswoning, stal, mestopslag/vergister en sleufsilos. Het onderzoeksgebied beslaat 1,3 ha. Er zijn in het totaal 9 grondboringen gezet tot in de ongeroerde grond. Het onderzoek is uitgevoerd door RAAP Noord-Nederland in Drachten. Het rapport is opgesteld door B. van Hoof en J. Pruijm en geautoriseerd door G. Aalbersberg.

Beoordeling

Het rapport is kort en bondig geformuleerd. De onderzoeksresultaten en de boorstaten worden overzichtelijk gepresenteerd. Het historisch onderzoek is naar onze mening zeer beperkt uitgevoerd en had wat uitvoeriger gemogen (o.a. met vermelding van eigendomsgegevens in het verleden en gegevens over het grondgebruik vanaf de ontginning). Het onderzoek voldoet verder aan de richtlijnen voor een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek van de provincie en het rapport voldoet aan de richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, v. 3.1).

Resultaten van het onderzoek

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de bodem in het plangebied bestaat uit een (verstoorde) veenlaag op dekzand in combinatie met een bouwvoor op een verstoorde laag, soms op beekdalafzettingen. Op grond van de resultaten van het bureauonderzoek en het inventariserend veldonderzoek en het ontbreken van archeologische indicatoren acht RAAP vervolgonderzoek niet zinvol. Wij kunnen ons vinden in deze aanbeveling en onderschrijven het advies van RAAP om geen vervolgonderzoek uit te voeren. Indien tijdens het geplande grondverzet alsnog archeologische sporen of vondstmateriaal wordt aangetroffen, dan geldt een meldplicht bij gemeente Emmen en de provinciaal archeoloog van Drenthe.